

Výňatky z Informace OMŘPÚ č. 3/2015 vydané Odborem metodiky a řízení pozemkových úprav Státního pozemkového úřadu dne 23. 9. 2015 pod č.j. SPÚ 464602/2015

Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů, bude v dalším textu označován jako „**zákon**“; vyhláška č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech návrhu pozemkových úprav bude v dalším textu označována jako „**vyhláška**“; zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů bude v dalším textu označován pouze jako „**správní řád**“.

(OMPÚ = oddělení metodiky pozemkových úprav; OPČ = oddělení podpůrných činností; OIČ = oddělení investičních činností; OVFP a GIS = oddělení VFP a GIS)

Obsah:

1. K aplikaci § 3 odst. 3 a § 9 odst. 10 zákona (OMPÚ)
2. Nakládání s hlavními a podrobnými odvodňovacími zařízeními v pozemkových úpravách (OMPÚ)
3. Aktualizace soupisu nároků (OMPÚ)

1. K aplikaci § 3 odst. 3 a § 9 odst. 10 zákona (OMPÚ)

Ustanovení § 3 odst. 3 zákona zní: *Pozemky určené pro těžbu vyhrazených nerostů na základě stanoveného dobývacího prostoru, pozemky určené pro obranu státu, pozemky zastavěné stavbou ve vlastnictví státu, pozemky vodních toků a pozemky chráněné podle zvláštních předpisů lze řešit v pozemkových úpravách (§ 2) jen se souhlasem jejich vlastníka a příslušného správního úřadu. Pozemky zastavěné stavbou, která není ve vlastnictví státu, pozemek funkčně související s touto stavbou včetně přístupové cesty, zahrady, pozemky v zastavěném území, pozemky v zastavitelných plochách a pozemky, na nichž se nacházejí hřbitovy, lze řešit v pozemkových úpravách jen se souhlasem jejich vlastníka. Pokud se **u vlastníků ve lhůtě stanovené pozemkovým úřadem nevyjádří, má se za to, že s řešením v pozemkových úpravách souhlasí.** Pozemky podle tohoto odstavce se pro účely pozemkových úprav v případě jejich směn oceňují podle druhu původních pozemků; nelze-li toto zjistit, oceňují se podle druhu nejbližšího zemědělského pozemku. Pozemky neřešené ve smyslu § 2, u nichž se pouze obnovuje soubor geodetických informací, se neoceňují.*

Fiktivní souhlas s řešením pozemků dotčených § 3 odst. 3 zákona je často zpracovateli i pobočkami chybně rozšiřován i na příslušný správní úřad. Fiktivní souhlas se v tomto případě týká výlučně dotčených vlastníků.

Naopak ust. § 9 odst. 10 zákona, které zní: *Pozemkový úřad předloží zpracovaný plán společných zařízení **dotčeným orgánům státní správy**, které vyzve k uplatnění stanovisek ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení výzvy. **K později uplatněným stanoviskům se nepřihlíží.** Jejich souhlasné stanovisko nahrazuje opatření (rozhodnutí, souhlas, povolení výjimky) podle zvláštních právních předpisů.*

Citované ustanovení zákona, týkající se plánu společných zařízení, má naopak dopad na orgány státní správy. Při pozdním uplatnění stanoviska je třeba, aby pobočka vyhodnotila závažnost a možné důsledky takového stanoviska a současně vyhodnotila, zda bude postupováno striktně v souladu se zákonem nebo, zda s ohledem na obsah pozdního stanoviska, toto stanovisko bude akceptovat a zohlední ho v dalším řízení.

2. Nakládání s hlavními a podrobnými odvodňovacími zařízeními v pozemkových úpravách (OMPÚ)

V souladu s ust. § 56 odst. 6 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vodní zákon“), vykonává stát hospodaření se stavbami k vodohospodářským melioracím pozemků, které jsou v majetku státu, svými organizačními složkami, které k tomuto účelu Ministerstvo zemědělství zřídí, pokud se Ministerstvo zemědělství nedohodne o hospodaření s těmito stavbami s právníckými osobami, jimž tyto stavby slouží nebo s jejichž činnostmi souvisejí. Státní pozemkový úřad je s odkazem na ust. § 4 odst. 2 zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, příslušný hospodařit se stavbami využívanými k vodohospodářským melioracím pozemků a souvisejícím vodním dílům ve vlastnictví státu, které ke dni předcházejícímu dni nabytí účinnosti tohoto zákona spravoval Pozemkový fond České republiky; pokud PF ČR ke dni předcházejícímu dni nabytí účinnosti tohoto zákona stavby k vodohospodářským melioracím pozemků a související vodní díla ve vlastnictví státu nespravoval, je SPÚ příslušný hospodařit s těmito stavbami a vodními díly dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Jedná se především o stavby vodních děl a související objekty, které převzal k 1. 7. 2012 do své správy PF ČR od Zemědělské vodohospodářské správy, která byla ke dni 30. 6. 2012 z rozhodnutí MZe zrušena. Převážnou část tohoto majetku, jehož správu a údržbu zajišťuje SPÚ – oddělení správy vodohospodářských děl, tvoří **hlavní odvodňovací zařízení**, méně pak hlavní závlahová zařízení a protierozní opatření.

V souladu s ust. § 56 odst. 1 vodního zákona se za stavby k vodohospodářským melioracím pozemků pro účely tohoto zákona považují stavby:

- a) k závlaze a odvodnění pozemků,
- b) k ochraně pozemků před erozí činností vody.

Stavby k odvodnění zemědělských pozemků se pro účely tohoto zákona člení na **hlavní odvodňovací zařízení** a **podrobná odvodňovací zařízení**, přičemž podrobným odvodňovacím zařízením se rozumí pro podzemní odvodnění sběrné a svodné drény, drenážní šachty a výusti, pro povrchové odvodnění sběrné příkopy a objekty na nich.

Bližší specifikace těchto zařízení je předmětem vyhlášky č. 225/2002 Sb., o podrobném vymezení staveb k vodohospodářským melioracím pozemků a jejich částí a způsobu a rozsahu péče o ně.

Stavba k odvodnění pozemku je stavba, soubor staveb, jejich částí a zařízení odvodňovací soustavy; je tvořena hlavním odvodňovacím zařízením a podrobným odvodňovacím zařízením a slouží k odvádění nadbytku povrchové a podzemní vody z pozemku, k provzdušňování pozemku a k ochraně odvodňovaného pozemku před zaplavením vnějšími vodami, a to podzemním nebo povrchovým odvodněním. Odvodnění pozemků podzemním odvodněním se provádí zejména drenážní sítí (trubkovou drenáží, krtčí drenáží, křížovou drenáží) nebo regulační drenáží. Odvodnění pozemků povrchovým odvodněním se provádí zejména odvodňovacími kanály nebo příkopy.

Hlavní odvodňovací zařízení (dále jen „**HOZ**“) je soubor objektů, které slouží k odvádění nadbytku povrchové a podzemní vody z pozemku, k provzdušňování pozemku a k ochraně odvodňovaného pozemku před zaplavením vnějšími vodami, zejména otevřené kanály (svodné odvodňovací příkopy, zachytné příkopy a suché nádrže k zachycení vnějších vod, přehrážky a objekty sloužící k regulaci), krytá potrubí (od světlosti 30 cm včetně), včetně objektů na nich (stupně, skluzy) a odvodňovací čerpací stanice.

Podrobné odvodňovací zařízení (dále jen „**POZ**“) je soubor objektů, které slouží k bezprostřední úpravě vodního režimu půdy tak, aby stav pozemku odpovídal vláhové potřebě plodin a předpokládané činnosti na něm; pro podzemní odvodnění je tvořeno sběrnými drény, svodnými drény, výústěmi, drenážními šachtami (podzemní drenážní síť) a pro povrchové odvodnění je tvořeno sběrnými příkopy a objekty na nich.

Stavby k vodohospodářským melioracím, zavlažování a odvodňování pozemků jsou podle ust. § 55 odst. 1 písm. e) vodního zákona vodním dílem.

V souladu s ust. § 56 odst. 4 vodního zákona je vlastník pozemku, na kterém je umístěna stavba k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její část, která souvisí s více pozemky nebo byla zřízena ve veřejném zájmu, a která byla vybudována před účinností tohoto zákona, povinen:

- a) strpět stavbu k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její část na svém pozemku,
- b) užívat pozemek tak, aby neovlivnil negativně funkci stavby k vodohospodářským melioracím pozemků nebo jejich části,
- c) ohlašovat vlastníkově stavby k vodohospodářským melioracím pozemků, případně vodoprávnímu úřadu zjevné závady ve funkci stavby nebo její části,
- d) strpět, aby se jeho pozemku užilo v nezbytné míře k údržbě stavby k vodohospodářským melioracím pozemků nebo její části.

V souladu s ust. § 59a vodního zákona je vlastník pozemku, na němž se nachází stavba vodního díla, povinen strpět za náhradu na svém pozemku vodní dílo vybudované před 1. lednem 2002 a jeho užívání.

Stavby k vodohospodářským melioracím pozemků, s nimiž je SPÚ příslušný hospodařit na základě ust. § 4 odst. 2 zákona č. 503/2012 Sb., spravuje odbor řízení správy nemovitostí, oddělení správy vodohospodářských děl (dále jen „OSVD“).

Data jsou evidována v digitální podobě na portálu GIS – VHS. SPÚ má k dispozici i historická neaktualizovaná data o POZ. Tyto údaje o tzv. „investicích do půdy za účelem zlepšení půdní úrodnosti“ jsou neaktualizovanými historickými daty, která pořídila Zemědělská vodohospodářská správa digitalizací analogových map 1 : 10 000. Vzhledem k tomu, že neexistuje evidence meliorací (odvodnění a závlah) a jejich následných změn (zrušení, rozšíření) od doby pořízení těchto dat (zákresy do map provedeny v 90. letech, jejich následná digitalizace proběhla přibližně v letech 2003-2007), nemusí proto tato data odpovídat skutečnému rozsahu meliorací na jednotlivých pozemcích. Údaje jsou k dispozici ke stažení na Portálu farmáře (<http://eagri.cz/public/web/mze/farmar/LPIS/data-melioraci/>) ve formátu *shp a jsou také zobrazeny v LPIS ve vrstvě LPIS/Nitrátová směrnice/Uložení hnojiv – detail/Meliorace.

Pro potřeby pozemkových úprav je možno tato data získat z výše uvedeného odkazu. Aktuální data o HOZ, tzn. o liniových stavbách, jejichž průběhy jsou pracovníky OSVD neustále zpřesňovány, však může poskytnout jen OSVD ve spolupráci s odborem ICT.

S ohledem na výše uvedené je třeba, aby v souvislosti se zahájením pozemkových úprav bylo vždy vyžádáno stanovisko k existenci a problematice HOZ, které se nacházejí v řešeném území resp. v předpokládaném obvodu pozemkových úprav. Žádosti o stanoviska budou adresovány odboru řízení správy nemovitostí SPÚ, oddělení správy vodohospodářských děl a současně KPÚ, oddělení správy majetku. Na základě získaného stanoviska bude třeba jednat se zpracovatelem návrhu pozemkových úprav o zařazení HOZ do plánu společných zařízení a jejich řešení prostřednictvím PSZ.

S tímto postupem pak bude souviset jak zaměření skutečného stavu terénu, tak i případně obsah soupisu nároků pozemků*). Základním požadavkem při zpracování návrhu pozemkových úprav je, aby otevřené kanály HOZ byly vypořádány tak, že v co největší míře budou umístěny na pozemky státu (právo hospodaření SPÚ). Řešení přístupnosti k takto vypořádaným pozemkům nebude předmětem návrhu pozemkových úprav, neboť přístupnost upravuje vodní zákon.

**) V souvislosti s obsahem soupisu nároků bylo od odboru právního vyžádáno stanovisko, zda dle platných právních předpisů, lze výskyt HOZ/POZ na pozemku, který je v obvodu pozemkové úpravy, považovat za omezení vlastnického práva při stanovení nároků vlastníků, když se nejedná o stav evidovaný v KN, a zároveň se jedná zákonnou povinností strpět za náhradu na svém pozemku vodní dílo vybudované před 1. lednem 2002 a jeho užívání.*

O závěrech odboru právního podá OMŘPÚ pobočkám informaci.

3. Aktualizace soupisu nároků (OMPÚ)

Z § 13 vyhlášky vyplývá nutnost aktualizace soupisu nároků a jejich opětovného zaslání dotčeným vlastníkům. Pokud by v rámci změny obvodu pozemkových úprav došlo ke změně opravného koeficientu, která by pozměnila soupisy nároků všech vlastníků, je nutné provést nové vyložení na obci, včetně doručení aktualizovaného soupisu nároků všem vlastníkům.

Jiná situace však nastává v případě, kdy je postupováno podle § 9 odst. 17 zákona, tj. *pokud nelze pro společná zařízení použít jen pozemky ve vlastnictví státu, popřípadě obce, podílejí se na vyčlenění potřebné výměry půdního fondu ostatní vlastníci pozemků poměrnou částí podle celkové výměry jejich směňovaných pozemků. V tomto případě se nároky vlastníků vstupujících do pozemkových úprav úměrně snižují. A dále podle § 15 odst. 4 vyhlášky se po provedené aktualizaci nároků postupuje podle § 8 odst. 1 zákona.* Postup podle § 8 odst. 1 zákona spočívá v projednání tohoto postupu se sborem zástupců, vyložení aktualizovaného soupisu nároků na dobu 15 dnů a doručení vlastníkům. **Doručení aktualizovaných soupisů nároků je pro vlastníky informativní a nemohou k němu uplatňovat připomínky.**

Souhlasy udělené dle § 3 odst. 3 zákona a požadavky dle § 12 vyhlášky jsou platné i pro aktualizované soupisy nároků.